

УДК 342.9 (477)

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2022.26.20>

ІСТОРІОГРАФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДДІВСЬКОГО КОРПУСУ В УКРАЇНІ

Кубатко К. В.,

здобувач кафедри адміністративного
та господарського права
(Запорізький національний
університет, м. Запоріжжя, Україна)

Тимченко Сергій Михайлович,

доктор історичних наук, кандидат
юридичних наук, професор
(м. Запоріжжя, Україна)

Наукова публікація присвячена історіографії та методології дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні. Систематизовано наукові праці, присвячені питанням публічного адміністрування та публічного управління, організації судової влади в Україні, а також окремим питанням формування та функціонування суддівського корпусу в Україні, зарубіжному досвіду правового регулювання даної сфери суспільних відносин, принципам правосуддя. Акцентовано увагу на відсутність окремого дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні, що обумовлює теоретичну та практичну значимість проведення такої наукової роботи.

Систематизовано методи дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні. Встановлено, що таке дослідження має спиратися на органічне поєднання філософських (діалектика, метафізика), загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, серед яких ключову роль відіграють закони та прийоми діалектики, системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу, методи соціологічних досліджень та порівняльного правознавства, формально-юридичний метод (метод юридичної догматики) та метод юридичного моделювання.

Вказується на перспективність подальшого дослідження даної тематики з метою формулювання конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у даній сфері суспільних відносин.

Ключові слова: суддівській корпус, правосуддя, публічне адміністрування, історіографія, методологія, діалектика, метафізика, систематизація, аналіз, юридичні аксіоми, правові принципи, судова влада.

HISTORIOGRAPHY AND RESEARCH METHODOLOGY OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF FORMATION AND FUNCTIONING OF THE JUDICIARY IN UKRAINE

Kubatko K. V.,

Applicant at the Department of
Administrative and Economic Law
(Zaporizhia National University,
Zaporizhzhia, Ukraine)

Tymchenko Serhii Mykhailovych,

Doctor of Historical Sciences, Candidate of
Legal Sciences, Professor
(Zaporizhia, Ukraine)

The scientific publication is devoted to the historiography and research methodology of public administration in the field of formation and functioning of the judiciary in Ukraine.

It is claimed that the fundamental research of any issue begins with the analysis of historiography and the determination of the methodological tools that will be used in the process of scientific work. Social relations in the post-industrial society are characterized by particular complexity, which requires a balanced scientific approach to their analysis and determination of priority areas and methods of improvement.

Scientific works devoted to issues of public administration and public management, organization of the judiciary in Ukraine, as well as specific issues of formation and functioning of the judicial corps in Ukraine, foreign experience of legal regulation of this sphere of social relations, principles of justice are systematized. Attention is focused on the lack of a separate study of public administration in the field of formation and functioning of the judicial corps in Ukraine, which determines the theoretical and practical significance of conducting such research.

Research methods of public administration in the field of formation and functioning of the judicial corps in Ukraine have been systematized. It was established that such research should be based on an organic combination of philosophical (dialectics, metaphysics), general scientific and special legal research methods, among which the laws and techniques of dialectics, systemic and structural-functional methods, techniques of the logical method, methods of sociological research and of comparative jurisprudence, the formal legal method (the method of legal dogmatics) and the method of legal modeling.

It is noted that a key role for the correct choice of research methods is played by a conceptual and systemic approach to scientific work, as well as the use of a synergistic approach, which allows analyzing all aspects of the selected issues in their relationship, taking into account all information flows, objective and subjective factors that affect the object and subject of research, as well as identifying patterns of transition from an unstable system (in this case – judicial) to a stable and effective one.

It is pointed out the perspective of further research on this subject with the aim of formulating specific proposals for improving the current national legislation and legal practice in this area of public relations.

Key words: judicial corps, justice, public administration, historiography, methodology, dialectics, metaphysics, systematization, analysis, legal axioms, legal principles, judicial power.

Вступ. Фундаментальне дослідження будь-якого питання починається з аналізу історіографії та визначення методологічного інструментарію, який буде застосовуватись в процесі наукової роботи. Суспільні відносини в постіндустріальному суспільстві вирізняються особливою складністю, що потребує виваженого наукового підходу до їх аналізу та визначення пріоритетних напрямів та способів удосконалення. Починаючи із моменту появи перших судів в механізмі держави актуальними питаннями для юридичної науки та практики завжди були формування та забезпечення ефективного функціонування високопрофесійного суддівського корпусу. Це питання не втратило своєї актуальності і в XXI столітті, коли перед органами публічної адміністрації з'явилися нові виклики – інформатизація відносин публічного управління, поява нових корупційних ризиків, намагання політичних та олігархічних груп впливати та контролювати процеси формування та забезпечення функціонування суддівського корпусу та системи правосуддя в цілому. Таким чином, дослідження особливостей публічного адміністрування у даній сфері суспільних відносин має як теоретичне, так і практичне значення.

Питання публічного управління та публічного адміністрування досліджуються в роботах фахівців у сфері адміністративного права, зокрема, В. Авер'янова, О. Бандурки, В. Бевзенка, Ю. Битяка, М. Віхляєва, С. Гайдученка, В. Галунька, Н. Губерської, В. Доненка, Р. Калюжного, Т. Коломоець, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, В. Курила, Д. Лученка, П. Лютікова, Р. Мельника, О. Миколенка, Д. Приймаченка, С. Стеценка, В. Тильчика, О. Червякової, С. Чернова та інших відомих науковців.

Різні аспекти формування та функціонування суддівського корпусу в Україні, організацію судової влади в цілому досліджували в своїх працях А. Алексеева, В. Городовенко, В. Гудима, І. Коваленко, В. Кравчук, С. Прилуцький, І. Русакова, Л. Скомороха, Н. Слободяник, В. Єгорова, Ю. Полянський, Б. Футей, С. Степанов, В. Шишкін ті інші.

Проте системний аналіз історіографії та методології дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні ще не був предметом окремого дослідження, що актуалізує необхідність його проведення.

Постановка завдання. Метою публікації є систематизація історіографії та методології дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні.

Методологія публікації спирається на поєднання філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, серед яких більшою мірою застосовуються закони та прийоми діалектики, системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу, аксіоматичний метод та метод порівняння.

Результати дослідження. Категорія «публічне адміністрування» є достатньо новою для науки адміністративного права, тому значна кількість праць науковців присвячена аналізу співвідношення понять «публічне управління» та «публічне адміністрування». Серед останніх праць слід відзначити роботи І. Бінько «Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять» [1], Є. Жукової «Публічне адміністрування та державне управління: особливості співвідношення» [2], О. Вольської «Публічне управління як системне явище в сучасному суспільстві» [3].

Так, на думку Є. Жукової, відмінність між публічним адмініструванням і державним управлінням полягає у наступному: а) державне управління виступає засобом впливу держави на суспільство і громадян для досягнення передусім інтересів держави, натомість публічне адміністрування є насамперед способом задовольнити інтереси фізичних та юридичних осіб, за допомогою наявного у публічній адміністрації потенціалу (правового, фінансового, кадрового, інформаційного тощо); б) державне управління

не передбачає або ігнорує зворотний зв'язок із суспільством та окремими соціальними групами стосовно схвалення окремих рішень чи державних політик та їх зміни у разі несхвалення громадянами, тоді як публічне адміністрування має своєю невід'ємною ознакою систематичне вивчення задоволення суспільством і громадянами діями публічної адміністрації і удосконалення її діяльності залежно від отриманого зворотного зв'язку; в) державне управління завжди політизоване, в основі всіх його заходів лежать політичні рішення, а публічне адміністрування є деполітизованим технократичним процесом виконання публічною адміністрацією своїх завдань, необхідних для забезпечення потреб та інтересів суспільства і громадян (або, щонайменше, прагне до деполітизованості та технократичності); г) для державного управління характерним є суб'єкт-об'єктний підхід, за якого держава активно змінює поведінку та свідомість громадянина, а для публічного адміністрування – суб'єкт-суб'єктний, партнерський, де держава і громадянин постають як рівноправні учасники суспільних відносин, спрямованих на забезпечення життєдіяльності суспільства, забезпечення прав та інтересів фізичних та юридичних осіб [2, 139-140].

Загальнотеоретичні питання та конституційно-правові засади формування суддівського корпусу в Україні досліджували в своїх роботах такі відомі науковці як С. Прилуцький в дисертації «Формування корпусу професійних суддів України» [4] та Л. Скомороха в дисертаційному дослідженні «Конституційно-правові аспекти формування професійного суддівського корпусу в Україні: сутність, механізм реалізації» [5].

Історичні аспекти формування суддівського корпусу в Україні розглядали І. Русакова в публікації «Формування суддівського корпусу в Україні: історичні аспекти» [6] та І. Коваленко в публікаціях «Формування суддівського корпусу як фактор впливу на генезу української державності у Давньоруську добу» [7] та «Окремі аспекти формування суддівського корпусу за часів Гетьманщини» [8].

Принципи формування суддівського корпусу в Україні достатньо детально дослідили В. Гудима [9] та С. Степанов [10]. Щодо принципів функціонування суддівського корпусу фундаментальною є робота В. Городовенко «Принципи судової влади» [11]. Не менше значення для розкриття принципів публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні має монографія В. Городовенко «Проблеми становлення незалежної судової влади в Україні» [12].

Порівняльний досвід формування суддівського корпусу в Україні і зарубіжних країнах вивчали та узагальнювали в своїх працях В. Єгорова [13] та В. Кравчук [14]. Позитивний досвід формування суддівського корпусу за результатами виборів проаналізовано в роботах Н. Слободяника «Виборність суддів: зарубіжний досвід та перспективи для України» [15], В. Шишкіна «Федеральні суди загальної юрисдикції у США» [16], Б. Футея «Федеральні суди у Сполучених Штатах Америки» [17].

Проблемні питання формування суддівського корпусу в Україні були предметом дослідження в публікаціях А. Алексєєвої «Формування суддівського корпусу: незалежність чи підконтрольність» [18] та Ю. Полянського «Деякі питання формування суддівського корпусу в Україні» [19].

Організації роботи суду в Україні присвятили свої праці В. Афанасьєв, В. Бабкова, О. Дудченко, А. Іванцова, І. Марочкін [20].

Фундаментальною також є монографія І. Марочкіна, Н. Сібільової, Ю. Ремескової, Ю. Крючко та В. Городовенка «Судова влада» в якій розглянуто правову природу, функції та принципи судової влади; розкрито питання побудови та функціонування судової системи, правового статусу суду та суддів як носіїв судової влади, роботи державних органів судової влади та суміжних інститутів; висвітлено проблеми незалежності, єдності, легітимності, транспарентності та самостійності судової влади. Увагу

в цій монографії також приділено юридичній відповідальності суддів, добору суддівських кадрів в Україні [21].

Таким чином, в юридичній доктрині адміністративного права достатньо змістовно розроблені питання публічного управління та його співвідношення із публічним адмініструванням, досліджені різні аспекти формування та функціонування суддівського корпусу в Україні, а також організації судової влади в цілому, проте питанню публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні приділена недостатня увага, що актуалізує проведення окремого дослідження даної теми.

Методологія дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні об'єднує три групи методів, зокрема – філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні. Серед філософських методів найбільшою мірою використовується метод діалектики, а саме, його закони – закон єдності та боротьби протилежностей, закон переходу кількісних змін у якісні, а також такий прийом діалектики як заперечення заперечення. Прояв закону єдності та боротьби протилежностей в процесі публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні полягає у тому, що публічним інтересам держави та українського суспільства сформувавши високопрофесійний суддівський корпус, який виконуватиме відповідну функцію держави у відповідності до норм чинного законодавства та загальноновизнаних принципів права, протистоїть приватний інтерес окремих політичних та економічних (олігархічних) груп привести в судову владу «своїх людей», а також приватний інтерес окремих кандидатів на посади суддів, які мають в своїй кар'єрі факти вчинків, які ставлять під сумнів їх добросовісність, зайняти відповідну посаду судді, незважаючи, наприклад, на негативний висновок Громадської ради добросовісності. Єдність цих протилежних інтересів полягає у пошуку соціального компромісу шляхом проведення чесного, неупередженого відбору кандидатів на посади суддів та праві Вищої кваліфікаційної комісії суддів України подолати негативний висновок Громадської ради добросовісності.

Так, у відповідності до ч. 1 ст. 88 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», якщо Громадська рада добросовісності у своєму висновку встановила, що суддя (кандидат на посаду судді) не відповідає критеріям професійної етики та добросовісності, то Вища кваліфікаційна комісія суддів України може ухвалити рішення про підтвердження здатності такого судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді лише у разі, якщо таке рішення підтримане не менше ніж одинадцятьма її членами [22].

Закон переходу кількісних змін у якісні застосовується в процесі дослідження динаміки публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу. Зокрема, завданням органів публічної адміністрації, які здійснюють адміністрування відбору кандидатів на посади суддів, є опрацювання значної кількості особових справ, результатом чого є якісні показники – допущення до відбіркового іспиту або конкурсу на посади суддів лише тих кандидатів, які відповідають встановленим у законі критеріям. В процесі спеціальної підготовки кандидатів на посади суддів також працює закон переходу кількості засвоєних знань у якісний рівень теоретичного мислення, практичних навичок та вмінь майбутнього судді. В подальшому, за результатами кваліфікаційного іспиту або кваліфікаційного оцінювання відбувається наступний етап переходу кількісних змін у якісні – встановлюється якість виконаних робіт у формі письмового анонімного тестування та анонімно письмового практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та вмінь у застосуванні закону та веденні судового засідання. І саме таким чином формується якісний судовий корпус, що складається з високопрофесійних, кваліфікованих кадрів.

Прийом заперечення заперечення також активно застосовується в процесі дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу. Так, наприклад, з початку дослідники заперечують можливість проведення абсолютно чесного та неупередженого конкурсу на посаду судді через низку корупційних та суб'єктивних факторів, але потім заперечують своє ж заперечення, аргументуючи можливість проведення такого конкурсу завдяки використанню новітніх технологій деперсоніфікації учасників конкурсу, використанню можливостей штучного інтелекту тощо. Або з початку заперечується ефективність проведеної судової реформи, що обґрунтовується низкою конкретних прикладів, фактів, але завдяки використанню комплексного, системного погляду на судову систему, застосуванню методів юридичної статистики та соціологічних досліджень доводиться позитивний результат проведених реформ – підвищення рівня поваги громадян до суду, зниження кількості судових рішень, які оскаржуються в апеляційному та касаційному порядку, мінімізація кількості фактів притягнення суддів до дисциплінарної та кримінальної відповідальності тощо.

Не слід залишати поза увагою і метод метафізики, який дозволяє розглядати судову систему, процеси формування та функціонування суддівського корпусу в ідеальному стані, з точки зору теорії та юридичної догматики. Використання аксіоматичного методу дозволяє сформулювати основні принципи публічного адміністрування у даній сфері суспільних відносин.

Таким чином, в процесі дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні використовується увесь інструментарій філософських методів.

Другу групу методів дослідження даної тематики становлять загальнонаукові методи, тобто методи, які використовуються багатьма природничими та гуманітарними науками в процесі наукового пізнання. До таких методів слід віднести системний метод (метод системного аналізу), структурно-функціональний метод, прийоми логічного методу (аналіз, синтез, дедукція та індукція), метод порівняння (аналогії), методи соціологічних досліджень, аксіоматичний метод тощо.

Зокрема, активне застосування системного методу або методу системного аналізу обумовлене тим, що саме право є складною системою, держава є системою органів публічної адміністрації, що включає в себе підсистеми – органи законодавчої, виконавчої, судової та контрольно-наглядової влади. Судова система є окремою ієрархічною структурою з особливим порядком формування та тільки їй притаманними ознаками – незалежністю від інших гілок влади та самостійністю кожного судді в процесі здійснення правосуддя. Так, у відповідності до ст. 124 Конституції України, правосуддя в Україні здійснюють виключно суди; делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються; юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. А згідно із положеннями ст. 126 Конституції, незалежність і недоторканність судді гарантуються Конституцією і законами України; вплив на суддю у будь-який спосіб забороняється [23].

Структурно-функціональний метод дозволяє дослідити структуру судової системи в цілому та безпосередньо суддівського корпусу, а також виокремити функції, які реалізує в своїй діяльності кожен з елементів судової системи в залежності від спеціалізації та місця в судовій ієрархії (інстанційності).

Методи соціологічних досліджень дозволяють виявити внутрішні проблеми формування та функціонування суддівського корпусу в Україні, а також визначити зміни у рівні довіри громадян до судової влади (суддів) до та після проведення реформ, що підтверджує або не підтверджує їх ефективність. Зокрема, опитування представників

суддівського корпусу дозволяє виявити найбільш актуальні питання, які потребують вирішення на законодавчому рівні.

До третьої групи методів дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні слід віднести метод юридичної догматики (формально-юридичний метод дослідження) як різновид загальнонаукового аксіоматичного методу, методи юридичної логіки та статистики, методи порівняльного правознавства які є похідними від загальнонаукового методу порівняльного аналізу, а також метод юридичного моделювання.

Метод юридичної догматики дозволяє оперувати правовими аксіомами, до яких відноситься ряд положень Конституції України. Так, у відповідності до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [23].

Таким чином, в Конституції закріплені правові аксіоми, які не потребують доведення.

Також до правових аксіом відносяться принципи права та принципи діяльності органів публічної адміністрації – фундаментальні ідеї, які визначають зміст та цілі правового регулювання. Так, принцип верховенства права поєднує в собі три правові аксіоми – верховенство прав людини, верховенство норм визнаного міжнародного права над нормами національного права, а також верховенство норм Конституції над нормами інших нормативно-правових актів. Не менш важливою правовою аксіомою є принцип презумпції невинуватості, який однозначно проголошує, що особа є невинуватою, доки її винуватість не буде доведена судом та встановлена в обвинувальному вирокі.

Для ефективного публічного адміністрування формування та функціонування суддівського корпусу ключове значення має також принцип законності, правова аксіома, згідно з якою органи публічної адміністрації зобов'язані діяти виключно на підставі, на виконання та у відповідності до законів, які мають вищу юридичну силу та особливий порядок прийняття.

Методологія порівняльного правознавства дозволяє виявити, узагальнити найкращий позитивний досвід зарубіжних країн у даній сфері суспільних відносин і визначити теоретичну можливість та практичну доцільність його впровадження, імплементації в національне законодавство та юридичну практику. Зокрема, для національної правової системи найбільш цінним є позитивний досвід публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в державах-членах ЄС та США, які демонструють найвищий рівень довіри громадян до судів та найнижчі показники корупції серед представників судового корпусу.

Вирішальну роль в процесі даного дослідження відіграє метод юридичного моделювання, який дозволяє на основі узагальнених теоретичних та практичних знань, результатів використання інших методів дослідження, сформулювати концептуальні положення та сформулювати конкретні пропозиції щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати висновок про те, що фундаментом історіографії дослідження публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні є загальнотеоретичні та прикладні дослідження державного управління, його співвідношення із публічним

адмініструванням, а також праці науковців, присвячені правовим засадам, принципам формування та функціонування суддівського корпусу, організації судової влади в Україні та іншим питанням судоустрою.

Слід відзначити, що питання публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні ще не були предметом окремого дослідження, що актуалізує необхідність його проведення, зважаючи на теоретичну та практичну значимість потенційних результатів наукової роботи, а саме – формування концептуальних положень та конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у даній сфері суспільних відносин.

Встановлено, що методологія дослідження даного питання спирається на органічне поєднання трьох груп методів дослідження – філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних. Найбільшою мірою необхідно застосовувати закони та прийоми діалектики, системний та структурно-функціональний методи дослідження, методи соціологічних досліджень, прийоми логічного методу, методи юридичної статистики та порівняльного правознавства, формально-юридичний метод (юридичної догматики) та метод юридичного моделювання.

Ключову роль для правильного вибору методів дослідження відіграє концептуальний та системний підходи до наукової роботи, а також використання синергетичного підходу, який дозволяє аналізувати всі аспекти обраної проблематики в їх взаємозв'язку з урахуванням всіх інформаційних потоків, об'єктивних та суб'єктивних факторів, які впливають на об'єкт та предмет дослідження, а також виявити закономірності переходу від нестійкої системи (в даному випадку – судової) до стабільної та ефективної.

Перспективність подальшого дослідження даної тематики обумовлена необхідністю окремого дослідження актуальних питань публічного адміністрування у сфері формування та функціонування суддівського корпусу в Україні з метою формулювання конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у даній сфері суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Бінько І. Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять. *Вісник АПСВТ*. 2020. № 3-4. С. 41-47. Режим доступу: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_3-4_2020-41-47.pdf
2. Жукова Є.О. Публічне адміністрування та державне управління: особливості співвідношення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 137-140.
3. Вольська О. Публічне управління як системне явище в сучасному суспільстві. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. № 3. С. 15-20.
4. Прилуцький С.В. Формування корпусу професійних суддів України: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 «судоустрій; прокуратура та адвокатура». К., 2003. 19 с.
5. Скомороха Л.В. Конституційно-правові аспекти формування професійного суддівського корпусу в Україні: сутність, механізм реалізації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «конституційне право; муніципальне право». К., 2010. 20 с.
6. Русакова І.Г. Формування суддівського корпусу в Україні: історичні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Серія ПРАВО. Випуск 35. Частина II. Том 1. С.71-75.
7. Коваленко І. Формування суддівського корпусу як фактор впливу на генезу української державності у Давньоруську добу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2020. № 3. С. 94-101.

8. Коваленко І. Окремі аспекти формування суддівського корпусу за часів Гетьманщини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 80-83.
9. Гудима В. Принципи формування суддівського корпусу України. *Traektorii Nauki = Path of Science*. 2021. Vol. 7. No 6. Section "Law and Security". Р. 1001-1009.
10. Степанов С.В. Принципи формування суддівського корпусу України. *Правова держава*. 2017. № 26. С. 41-44. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2017_26_9
11. Городовенко В.В. Принципи судової влади: монографія. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х.: Право, 2012. 447 с.
12. Городовенко В.В. Проблеми становлення незалежної судової влади в Україні: монографія. К.: Фенікс, 2007. 224 с.
13. Єгорова В.С. Деякій порівняльний досвід формування суддівського корпусу України і зарубіжних країн. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць*. 2010. № 2 (6). С. 108-113.
14. Кравчук В. Формування суддівського корпусу в Україні та Польщі: порівняльно-правовий аналіз. *Історико-правовий часопис*. 2013. № 1. С. 45-49. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2013_1_12.
15. Слободяник Н.С. Виборність суддів: зарубіжний досвід та перспективи для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Серія ПРАВО. Випуск 33. Том 2. С. 173-177.
16. Шишкін В.І. Федеральні суди загальної юрисдикції у США. *Право України*. 1994. № 11-12. С. 20-21.
17. Футей Б.А. Федеральні суди у Сполучених Штатах Америки. *Вісник Верховного Суду України*. 2000. № 2. С. 49-51.
18. Алексеева А. О. Формування суддівського корпусу: незалежність чи підконтрольність. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8, № 1. С. 73-75. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2015_8_1_11.
19. Полянський Ю.Є. Деякі питання формування суддівського корпусу в Україні. *Правове життя сучасної України: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М.Р. Аракелян. Одеса: Гельветика, 2020. Т. 1. С. 365-367.
20. Афанасьєв В.В., Бабкова В.С., Городовенко В.В., Дудченко О.Ю., Іванцова А.В. Організація роботи суду: навч. посіб. під ред. І.Є. Марочкіна; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». Х.: Право, 2012. 255 с.
21. Марочкін І.Є., Сібільова Н.В., Ремєскова Ю.О., Крючко Ю.І., Городовенко В. В. Судова влада: монографія під ред. І.Є. Марочкіна; НАПН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2015. 790 с.
22. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 22.10.2022).
23. Конституція України від 28.06.1996. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 22.10.2022).